

69
 troligen / riktigt och redeligen tillijka med then man / som H. K. M. tt
 eller å theß wegnar Landzhöfdingarne thet til förordnandes warde / jem-
 te Presterne i solnen oc Kyrckiones Sermon / at utgåra oc förestå Kyr-
 kiotijenden; ja fast bättre / oc med H. K. M. tt oc Cronans störra för-
 deel oc nytta ån tå off bemålte Tjende Fougdar thet öfwer satte wore
 aldeles effter then stadga oc ordning / som dri 1638. Åhrs beslut / samt
 dri ett Tryckt och samma åhr publicerat Mandat thet öfwer författat
 och utprättat bleff: Hwarföre år H. K. M. tt nådigst tilfridz / at bemel-
 te Tjende fougdar måge affskaffade blifwa: Doch med sådan wilkor oc
 förord / som förre år sagdt / at medh bemälte Kyrckiotijende troligen och
 rättredeligen skal omgås / och at Almogen wil och skal / jemte them an-
 dre / som wederbdr / under sin trohees plicht thet förre tryggeligen answa-
 ra: Rättandes sig i alle mårto effter förberörde H. K. M. tt af Trycket
 utgågne Mandat; Men hwar och icke thet skeer / vthan här medh drif-
 wes och fördrifwes vnderleff och orichtigheet / tå nödgas H. K. M. först
 then / som brogghigh finnes / tilbördighen straffa låta / och the förre affsatte
 Tjende fougdar åter å nyio tillsätta och förordna. Befalles förtheu-
 skul Landzhöfdingarne / at the thet med noga och gran uppsicht haf-
 wa: Så at Hennes Kongl. May. oc Cronan här vthan
 nan icke i nogon mårto må stee til kort oc förnär
 Åtum Stockholm. An: & die ut supra.

CHRISTINA.

13 24. 8 97
 Christina
 9584

Christina
 medh Gud; Nådhe /
 Sveriges / Gøthes och
 Wendes vthkorade Drott-
 ning och Arf-Furstinna /
 Stor-Furstinna til Finland / Hertiginna vthi Esiland
 och Larelen / Fröken öfwer Ingermanneland / etc. Gøre
 witterligt / at effter som then Högsie Gudh / genom sin
 Guddomelige Wijsheet och disposition. hafwer behagat /
 at läggia thetta Wårt Rike Sverige / Nordst vthi
 Werlden / och thet / sampt thes vnderliggande Landskap /
 Rolden at vnderkasta / Så och medh åthstillige Bärgh /
 store Siögar / Strömmar och Morager at fatta: Allså
 hafwer Hans Godheet thet emot försedt / försorgdt och
 beprydt thetta Rike / icke allenast medh fruchtbar Jord
 til Sadeswärt / Angiewall och Boskapsheet / vthan
 medh herlige och öfwerflödige Skoghar; Allehanda
 godh / fast / och nyttigh art aff Tråå / tienligh til åthstill-
 ge slags Byggning / Seglat / Bärghbruuk / Arbete / Tars-
 såldh / Handel och wandel / och annan nödtorfft; Se-
 dan wålsignat Bärghen medh allehanda art aff Malm /
 Järn / Ståål / Koppar / Silfwer / Swastwel / Viciril / Å-
 lun / Rödhsfärga / etc. Så och medh kostelige Strömar /
 A ij beqvåma

bequäma Stögar och Fahrter/ så at alt thet som i så mot-
 to kräfwes til Landzens cultur, förbättring och prydnat/
 och annorstädes sällan finnes tillsammans/ här hoos Ds
 hafwer sigh samblat tilhopa/ och lista sö i ett Knippe för-
 bundet/ at befordra Inbyggjarnes Nähring och förkof-
 ring/ ther thet medh skåål handterades/ och medh sligt
 och idlesamheet på then ene/ så och medh Förmuist och
 swettenstap/ på then andre sidan/ dreswet och nyttiat
 bleswe. Men så mosteman ther emot försara/ at thet koste-
 lige och högt nödtorfftige Skoghar/ blifwa icke rätt bru-
 kade/ utan misbrukade/ och lista som försäteligen vthö-
 de/ Så at hwar ther icke i tijdh böther på skaffas/ skole
 icke allenast the numere florerande Bärghbruuk/ deels
 innan kort/ lijda nödh/ deels ödeläggas/ Och the som an-
 nu dageligen vpsinnas/ moste anten blifwa liggande o-
 rörde/ heller förlätas igen til Rijsens/ och alle thes tro-
 gne Inbyggjares/ aff hwariehandas Stånd/ obothelige
 skada/ vthan man skulle i staden för ett här til nuter märe-
 keligit öfwerflödh/ spörre en sådan affgång på allehandas
 Bygningzwirke/ så och Kast- och Stafrumswedh/ Kohl
 och annat sligt/ at Land och Städer på många Orther/
 ther öfwer skulle lijda nödh och affaknadh/ såsom thet sigh
 allerede mångestädes see låter. Hwarföre sådant at
 förekomma/ hafwe Wij thetta alt/ på thenne nu wäl öf-
 werständne Rijsdagh/ medh så Wärt älskelige Rijs-
 Råd/ som samptlige Ständerne/ öfwerlagde och godt
 funnet/ at först/ rätt betrachta Skogharnes egenstap och
 Natur/ Sedan/ hwaras och ens/ så Allmennelicheet/ som i

synnerligheet/ Rätt och Rättligheet/ och huru widt hwar
 medh skåål/ sin Rätt må bruka/ och icke misbruka/ til Wärt
 och Cronones/ eller andres sijne Medhledemoters och
 Grannars försång. Och ther vppå låter göra och för-
 fatta en Skoghords Ordning/ på sätt och wijs/ såsom
 följer:

I.

Skole öfwer heele Wärt Rijke Swe-
 rige/ så och Storfurstendömet Finland/ i hwar Land-
 skap/ Häradh och Sochn/ medh sligt ransakas/ om Landz-
 Häradz/ och Sochne Allmenningarne/ och ther sådane
 finnes/ och medh gode skåål och Bewijs Laghligen erhål-
 les/ skole the skodas/ och ifrån andres äghor Laghligen
 äthstillas/ så at hwar Landskap/ Häradh eller Sochn/
 en eller flere/ som Allmenningz Rätt sigh medh skåål til-
 egnar/ må wetta sitt aff/ och ifrån androm/ niuta oqualdt
 och äthstillt. Hwarföre/ och sedan alt ransakat och synt
 är/ skole så Bewijsen som Råmärke och Råästnarne/
 sampt annor skilnad blifwa antecknat/ til Bookz förde/
 och ther å Bress gifwit. Och hwar the gamble Råmärke
 fen wore förkompne/ eller icke finnes/ tā til meera rättelse
 och alle twiflers endstap/ läggas nye/ och aff thetta alt til
 erwardeligh effterrättelse/ gifwes en A eller skrifteeligt
 Bewijs til Landet/ Häradet eller interesserade Sochnes-
 ne/ och ett annat Exemplar ther aff/ lefwereres in i Rijs-
 sens Landsk.

A iii

Ther

I I.
 Ther näst skole anteknas/alle the Gårdar/
 Torp/och Backestuswur som innan om Allmännigarne
 bygde äre: Sedan medh hwad skäl the aff een eller an-
 nan besittas? Och om the medh Råd och Råd or ifrån
 Allmännigarne äre Laghliggen affwettrade eller icke?
 Finnes nu någre aff Ds eller Bäre Försäder til någhon/
 anten bortskänckte/ eller sålde/ Så skäl ransakas/huruda-
 ne the medh then tiden the affhändes/ warit hafwe/ och
 om the sigh sedan aff Allmänniggen förbättrat hafwe?
 Hwad för Torp på Allmännigarna nu befinnes aff lång
 tidh eller nyligen opbygde/ som göra skäl vthi Åker och
 Ång/ för heela/ halwe/ eller fierdings Hemman/och kun-
 ne swara therföre i wisi och owisi/ the skola blifwa bestän-
 dande/ hwadh heller the lyda vnder Ds och Chronan/
 eller och androm äre vnte och vplätne. Och skole sam-
 ma Hemman eller Torp/medh theas Åker och Ång blif-
 wa råderlagde och förbudne thet ringaste här effter at in-
 frächta aff Allmänniggen ossuer sijne Rådmärckē; Mye-
 lit mindre något at swedie/ eller eliest såsom sitt enstelte at
 nyttia/ allenesi at the haffua i Allmänniggen gående sitt
 Råd/ Klöff om Klöff/medh andre Håradz boer: Och nyt-
 tia Timberstogh och Wedebrand til sitt enstelte Huus-
 behoff/ och i ingen måtto til Salu eller Håradz boernes
 försång.

III.

Alle the Torp och Backestuswur som icke
 haffua

99.
 haffua så stoor och godh Åker och Ång/ at the ther aff för-
 må och kunne göra skäl för åth minste ett Fiårdingshem-
 man i wisso och owisso/ thet skäl straxt dömmas bort och
 vthrißuas/ och til Allmänniggen vthläggias igen/ cho
 thet besitter/ nyttiar och bygdt haffuer. Och ther nå-
 gon haffuer thet samma til sigh klöpt/ så haffuer han sijne
 penningar igen therföre at fordra/ och them aff Ds eller
 Landet och Håradet/ at förwanta. Finnes och någon
 som vthan Bäre eller Bäre Försäders brefflige tilstånd
 och gaffuo sådane bygdt och nutet haffuer/ och aff eghet
 godh tuckio någhot Torp eller Backestuswur på Allmän-
 nigarne vpsatt/ och at icke vhrminnes hässd är åkom-
 men/ then skäl straxt afftråda Torpet/ och thet läggias til
 Allmänniggen igen/ effter föregången laghligg ransak-
 ning och Doom.

IV.

Ländernes Allmännigar såsom the til
 Landzens Inbyggiares tarff och godo äre fordom aff-
 wettrade och förordnade/ Alltså stånde the til Landzens
 Inbyggiares aff högre och lägre ståndz Huustarff/ til at
 nyttia medh Rådbeer/ Fjstlande/ Timber och Wedebrand/
 men icke til at förderffua och vthöda: Medh same Rätt
 tilstå Håradz Allmännigarne sijne Håradz boer/ och
 Sockne Allmännigarne sijne interesserade Sockne In-
 byggiares/ at nyttia och niuta til Huustarffuen/ men icke
 at föröda och förderffua för androm eller effterkomman-
 derne.

Enlan

Unfannerligen skal ingen boende vthan
Landz/ Håradz eller Sochne/ haffua rätt eller tilstånd
nyttia Allmanningen i någre måtto/ wisdare än til then
Gård och Hemman/ som han i same Landskap/ Håradh
eller Sochn äger/ hwarken til Timber/ Bedebrand/ Kohl
wedh eller annat slikt/ medh mindre sådant honom tillå-
tes aff sielfue Landet/ Håradet eller Sochnerne/ och thet
laghligen å Tinget/ och at Landet/ Håradet eller Soch-
nerne ster therföre nöye. Gör någö här emot och blifwer
öffuertygat/ tå böte för hwar Timberstäck två Mark/
och för hwar Läs Kast/ eller Staffrumswedh två
Mark. Så och för Sparrar/ Stöör och Gårjel/ etc.
effter wiß proportion til trestiptes/ Och Landet/ eller Hå-
radet och Allagaren.

Ingen Landz/ Håradz/ eller Sochne In-
byggare/ haffua här effter Rätt eller macht at hugga nå-
gon Swedh at bränna på Allmanningen weder lagha
boot för åwårckan giord på annars åghor/ Och så
frampt Landzens förbättring och fäåbeet på Allmän-
gen kraffde ettrödiande medh Swedie eller Brand/ tå
bliffue sådant aff Nämnden öffuerlagdt wedh Tinget/ och
ther sådant aff Landet eller Håradet rådeligit och nyttigt
funnes/ tå bliffue thet laghligen slutet/ sampt wisse Män
tillsförordnade/ som thet förrätta/ och elden i acht taga/ och
för

för skadan swara/ niutandes ther emot Säden/ och g-
raundes Landet eller Håradet ther skåål före.

Ingen hwarken Adel eller Dadel/ Prest
eller Bonde/ haffue tilstånd at hugga bårande trä på All-
manningen/ weder boot som then är pålagdt/ som hugger
bårande träå på annars Mans ågor/ Och och Chronan
i så måtto/ Wår Rätt oförkränkt. Men ther så wore/ at
bårande träå finnes på någon Allmanning så öffuerflö-
dige/ eller och föråldrade/ eller och så på the Orther ther
man hade skåål at rödia them vndan/ tå må sådant sö-
kias widh Tinget/ Och medh Wår Landzhöffdinges/ så
och Landz eller Håradz Nämndz tillåtelse/ aff någö Landz
eller Håradz boos/ saak löst nederfållas och afföras/ doch/ at
han ther före giffuer Landet eller Håradet sitt nöye/ så
som tå kan afftalt bliffua: Och planterar andre vnge
träå i staden igen/ på någon beqwäm orth i Allmän-
ningen/ och bäre ther om wårdnadt/ til thes/ thet vthur
fahra för Bostapsbeet/ wuxet bliffuer.

Intet Torp eller Bäckestusiwu skal här
effter på Landz/ eller Håradet/ eller Sochne Allmän-
garne vpsättas eller byggias aff nyo/ Men ther Allmän-
ningarne så store/ widlyftighe och öde befunnes/ at ther
Hemman eller Torp vthan Landzens/ Håradet eller in-
teressenternes skada och affsaknadt/ wål byggias och bru-
kas kunde/ tå skal Wår Landzhöffdinge wedh Laga Ting
sådant

sådant Landet föredragha / och så medh Laghmannen /
Härads höffdingen och Råmbden skoda the Pläter och
ställe / som vthan Landzens och Härads skada förbyg-
gas kunne / och altså ordentligen och laghligen sådant til-
låta / och medh breeff å Tinget stadhsåsa / på thet / the wid-
lystige Sdestoger / måge medh Inbyggjarnes gagn / men
icke medh skada / bygde och förbättrade warda. Alle an-
dre som komma på Skogarne sirnlande / och vthan vth-
tryckeligh Loff och minne / anten ther Swedia / eller sigh
ther nedersättia / them skal man fritt sökia at fånga / och
såsom andre Skadediur / besluta sigh om at affställa /
ther Wij wele at Väre Landz höffdingar och Befallningz
män stole medh högsia flit hålla hand öffuer.

X.

Ther sigh någre Finnar vthi thesse för-
ledne åhren på the store Skogarne i Väster Norlanden /
Dalarne / Bärgezlagerne och Vermeland nedersatt och
bygde haffue / så stole wære Landz höffdingar / medh Lago-
männen / Härads höffdingarne och Råmbderne hålla
ther effter en flitigh ransakning / och så wida the finna
någon at haffua sigh nedersatt på the Skogar / och i the
Landskap / som byggas kunne vthan Landzens skada /
och Finnarne anten haffua rögt sigh Åker och Äng / eller
thet ånnu göra kunne : Lågenheten och år ther til / och
the på wisse sätt försälra Chronan at willia rödia / Åker
och Äng upbranta / eller sigh til Bärgezwärkens befordring
begiffua / the stole theras Torp wnnas / eller aff wisse Män
tildeclas at byggia oppå. Men så framp the icke haf-
wa

wa thet vpsåth / och sådant medh gerning betnga : Eller 101
och / at theres byggjande befinnes Landet och Bärgezwär-
ken meera hinderligt än beforderligt / ther om Laghman-
nen / Härads höffdingen och Råmbden ransaka och dö-
ma stole / så må hans Byggning och Torp vthrißwas
och affstallas / theras Sweder medh Säden them ifrån-
tagas / och hwar någhon sedan finnes / at vthan tillstånd
ther arbeta och byggia igen / then skal fånglas / hans
Byggning upbrännas / och haffue therhos förgjort sitt
arbete / och hwadh hoos honom och i hans wärie finnes
til trespites / Os / interesserade Landet eller Häradet / så
och Åklagaren.

X.

Ingen haffue Rätt eller macht at hug-
ga Sægetimber på Allmanningarne / vndantagandes
the orchar i Väster Norlanden / Dalarne och Verme-
land / som medh Skogh öffuerflöda / hwarest the saak-
lösi göras och tillåtas kan. En heller skal någon haffua
loff at hugga Biellar / Stäckar / Timber til Salu / mycket
mindre til at föra aff Riket på Allmanningarne. Fin-
nes någon at göra här emot / han skal för en Biella effter
thes längd och tiöckleek / böta thes wärde effter Måtes-
manna ordom / och så för en Timberstäck en Mark Sölfs-
wermynt til trespites / Os / Landet / eller Häradet och
Åranden.

XI.

Oppå sijne egne Byågor / haffue Jord-
åghanden macht och Rätt / at hugga til Huustarff och
Salu /

Salu/ så och tillåta andre at hugga och nyttia/ effter
 hwars och ens haffuande Rätt och Rättigheet/ I lik-
 måtto at rödja Åker och Äng/ såttia Torp och Torpestäl-
 le/ ther så lågenheten finnes: I sårsått som följer. En
 Frälseman såwål som then som Låhn aff Ds och Cron-
 nan hafwer vndfånget/ ther han haffuer enstylte ågor/
 och ifrån Allmånningen/ så och andre Grammar och Näs-
 grammar affwettrade medh Nää och Lagha Gränzer;
 Han skal haffua macht och Rätt/ at nyttia sin Skogh
 effter sin lågenheet och willie/ medh huggande af Bjelkar/
 Huns och Sägerimber/ Sparrar/ Wedh och annat sligt/
 och thet sielff bruka til sinne gagne/ medh såhånde och an-
 nat vthan någons intaal. I lika måtto ther lågenheten
 finnes byggia Nye Hemman och Torp til sitt behoff/ alleneft
 at the/ när the Skattlagde warda/ och så sampte andre
 hans godz/ förusittånsias och görs ther aff then Rättig-
 het/ som aff andre Frälsesmåns Hemman sedhwanligé vth-
 går. Same Rätt haffue och så Skattebonden på sine en-
 stylte Skattågor/ them at bruka/ nyttia/ försöra och förs-
 sålja effter sin tarff och lågenheet/ effter som han och/ när
 Ågorne sigh såwilde sträckia/ må rödja Åker/ Äng/ Mul-
 beet/ så och byggia Torp och förrätta Hemman och för-
 bättring i alla måtto. Medh sådan förord/ at ther Hem-
 manet bliffuer förbättrat och nye Torp vpbngde; Hem-
 manet tå medh Torpen aff Landzhöfddingen och Håradz-
 höfddingen/ så och Nembden och deputerade Landmätar-
 re reeffuas/ å nyo Skattläggias/ och i Cronones Jorde-
 book til förbättring antecknas/ Skattebonden i sin Egen-
 dom

102.
 dom och Jordrättigheet oförkortat: Och thenne Rätt
 niute Skattebonden/ hwadh heller han ännu immediate
 vnder Ds och Cronan är/ eller någhon aff Frälset vnde
 och vplåten.

XII.

Så må och Swedieland huggas på en-
 stylte ågor aff Jordåganden/ förvthan i the Landskapen/
 såsom för Väragsbrukens skuld exempterade/ efftersom en
 heller någon skal tillåtit vara at swedia på store Näs/ el-
 ler Timberkogarne/ mycket mindre ther bårande träå-
 vthi finnes i någon myckenhet. Men hwadh eliest för
 Skogh som finnes å fårde/ thet kan och må åganden niu-
 ta och nyttia medh Swedlande och annat til sitt bästa;
 Allenast at the härmedh warnas sin Rätt at bruka/ och
 icke sigh och landet ill skada/ at misbruka.

XIII.

Hwadh Prästegårdar haffua för enstylte
 ågor/ the stånde fuller Präsimannen eller Kyrkoherden
 an/ at nyttia til sin tarff/ doch så/ at Prästebordet eller
 Stompnen icke förringas eller förwärras för then som
 effterkommer/ ther vppå Biskoparne/ Capitlen och Pro-
 stierne skole haffua vpsyn/ och sådant i tijdh förekomma/
 såsom och at tilhålla then som ågorne för sine effterkom-
 mande förwärrar/ honom eller hans Arffuingar/ at we-
 dergålla skadan igen til Prästegården eller Successoren/
 Och ther Biskopen medh Capitlet sampt Prostien thet
 försummar/ tå stånde thet Wår Landzhöfddinge an at
 B iii driff

driffua å Håradsting/ och then bråhliga erläggia böter
och wedergällning til näste Hospital.

XIV.

Yngen Wår och Cronones eller Frälse-
mans Landboo/ haffue tilstånd och macht/ at hugga
Bielkar/ Timber/ Sägeplanckar/ Wedh eller annat sligt/
på sitt siadde Hemmans Jordh eller ågor/ meera än han
tarffuar til sin Huusbyggning och Wedebrand i sin
gård/ och åhrliche Huusbonde förflor/ en heller haffue
macht at hugga något Swedieland/ vthan Wår Landz/
höffdinges på Wåre och Cronones ågor och fins Huus-
bondes Jordägandens på Frälseågorne eller Låhngod-
zen/ Loff och minne. Gör någon här emot/ han skal
wedergälla Jordäganden sin skada effter Måtesmanna
ordom. Och ther han bliffuer laghförde/ eller och sielf-
wer til Håradztinget sin saak stuter/ tå/ så framp han
öffuerenghas/ böte öffuer wedergällningen åntå tolf
Marek til trestiptes/ Konungen/ Håradet och Jordä-
ganden.

XV.

Finnes flere Jordägande i Byn/ ån en/ och
sittia i ostipte Skogh och Marek/ hwadh heller Crono
och Skatt eller Prästegårdar/ eller och flere Frälse-
män inbördes ther vthi åre interesserade/ Tå haffue the som i
sådan Byn boende åre/ allenast Rätt och tilstånd at hug-
ga Bielkar/ Timber/ Sparrar/ Wedh/ etc. i ostiptom
Skogh/ til sin huusbyggning och tarff/ men icke at sälja
och

och föra off Tompterne/ så länge the sittia i ostiptom
Skogh/ och en medh alles wille sāmblas åth. En haffue
heller Frälseman Rätt och macht at hugga låta Timber/
Sägestäckar/ Wedh/ etc. i ostiptom Skogh/ ther han en
sielfsuer boendes år/ vthan haffuer annan Åboo å Hem-
manet/ medh mindre alle Jordäganderne sāmblas åth
och giffua honom loff ther til. Gör någon här emot/ tå
wedergälla Jordäganden allan skadan effter Dre och
Örtugetalet/ och thet effter Måtesmanna ordom/ eller
Håradz Måmbdz Doom. Och ware hans Jord eller
Hemman i samā Byn/ så länge åganderne til vnderpant/
at skadan år wedergullen.

XVI.

Dela Jordäganderne sin emellan/ och then
ene wil til skiptes/ then andre intet/ tå giffs then wiford
som til skiptes wil/ och råde sedan som skipt år/ hwarthe-
ra Lott och deel sina saak löst.

XVII.

Finnes Torp på ostipto Byåghor bygde
och Jordäganderne sielfsue godwilligt sāmblas om/ tå
stående som the står/ Kunne the en sāmblas om/ tå stå-
des hwars och ens andeel i Bolbyn/ Sedan Bolby-
sens Åstradh och Landgille/ så och tilhörande ågor och lå-
genheet: Och ther Håradzhöffdingen medh Nemden
finna Torpen/ eller Torpet vthan Bolbysens skada kunne
bliffua bestående/ tå dela thein Jordäganderne emellan
effter Lagh/ så och Dres och Örtugetaal. Kan och Byn
medn

medh them icke bliffua behållen/ tå dömes och rissfues
Torpet vth hwadh icke stå kan medh skål.

XVIII.

En haffue någon macht at här effter byg-
gia Torp eller Backesfufwur på otkipto Byågor/ förvtan
alle Jordägandernes fulle samtycke. Gör någon här
emot/ vpsfille Jordäganderne skadan och böte för Torp
eller Backesfufwu hwarie tolff Marek til trestiptes/ Ds/
Häradet och Jordäganderne/ och rissfue Torpet vth.

XIX.

Ingen haffue macht at hugga och brän-
na Swedh/ en heller at byggia Sägeqvarn/ eller annan
Nybyggning på otkipto ågor och Jord/ medh mindre så-
dant sker medh alle Jordägandernes samtycke/ wed-
boot och förlust aff arbetet/ som i förre Artickel sagdt är.

XX.

Ingen haffue macht at byggia Säge-
qvarn på Allmångarne/ eller andre Byggningar i
Strömar och Åher/ medh mindre thet sker medh Land-
zens eller Härades minne/ och för åhrlich afgift åh Lan-
det eller Häradet. Och doch ther Sägeqvarnarne i
Allmångingen bleffue bygde laghligan/ som nu är sagdt/
eller och andre Smidior eller Wärf vpsatte: Tå haffue
en macht tagha sitt Sägetimber/ Wedh eller Kuhl vthur
Allmångingen/ medh mindre thet sker medh Landzens
eller Härades förlust och tilstånd/ och för skål och Rätt/
vthan Sägetimbret och annan Staffrumswedh/ blifs-
wa

wa hämptat aff egne ågor/ eller köpte och tilhandlade ifrån
them/ som Jordägande äre/ och Rätt haffua at sälia och aff-
hända/ wedh boot för hwarie Stäck två Marek/ och för
hwarie Fampn Kastwedh/ två Marek/ så och Staffrums-
wedh en Marek Sölffuermynt/ til trestiptes/ Ds/ Landet/
eller Häradet/ och Åkäranden.

XXI.

Allt Swediande skal wara förbudt på alla
the ortar och Jord/ som icke låta rödia sigh til Ång/ eller bry-
ta sigh vp til Åker. Men så framt på någhon ort Sko-
gen behöffuer at rånfas/ och Jordemarken ifrån Mås/
och annat slykt befrias/ til förbättring aff Muulbeten; Så
må fuller Jordäganden på sijne åghor thet göra/ Men på
thet Landet och androm icke må ske skada/ eller thenne war
Skogzordning förfång/ tå skal Jordäganden eller hans
Landboo/ medh sielffue Jordägandens samtycke/ som rö-
dia och bränna wil och må/ giffua sådant sijne Sochnemån
till åna/ tagandes medh sigh Kyrtiones Sexmån/ och teen-
des/ så Jord som sitt vpsåth/ och ther Sexmånien thet gilla/ tå
rödie och bränne saaklöft/ vthan Brannars och Någran-
nars skada och förfång. Men gör han annorlunda och
för sigh sielff/ tå bliffue laghsförder/ och böte tolff Mareker
til trestiptes/ Ds/ Häradet och Åkäranden.

XXII.

Alle Landzandar skal flitigh vpsyn haf-
was/ at intet Swediande tilsiädies/ vthan allenast för An-
gie/ och Åkerordning skuld/ eller at sådant för Muulbetens
rensning skuld/ finnes nödigt och nyttigt/ som förre är sagdt.
Men

Men enkanterligen skal ther sijs vppå / at alt Swedlande
haffues fördragh i the Landzändar / som medh Bergzvärf
äre begåffuade: Säsom är Rooslagen i Vpland / Wäsmän-
neland / Dalarne och Järn Bergzlagen / Sudermanland /
Närke / Finspång och Gogårdz Bergzlagh / Tiust / Tuna
Låhn / Wärmeland / enkanterligen Philip Stadz Bergzlagh:
Item Tjrwåge och Collmolen / så och Gåsiriskeland / på hwil-
ke orter intet Swedlande tillåtas skal. Doch så framt i
föresch:ne Land / kap / enkanterligen aff Bergzmännen sielff
funnes nödigt och nyttigt / at then Skogh som affhuggas
skal til Kåh och Wedh / bättre med Swedlande ther tillkun-
de beredas / så skal han sådant giffua Tjrwåge och Kyrkiones
Serמן till låna / och the wara plichtige så landet som hans
skåål at ståda / och ther the thet så befinna / honom så effter
låta at såmyckit Skogh affsweda / så thet åhret huggas skal /
men intet mere eller annorledes. Gör någon här emot / och
betnyghar thet icke medh minne och loff aff Landzhöfdingen
och Befallningzmannen eller Låhnmannen / eller Frälse-
männen säsom Jordägande / så och för orsaker som i förre Ar-
tikel sagdt / giordt wara / så böte fyratio Markker til tre-
skiptes / Och Jordäganden och Åkäranden / och vprätte sta-
dan åth Jordäganden / och ther thene Jordägande sielffuer
thet giordt haffuer / eller och boten och skadan icke wil vth-
söka medh Lagh / så tråde then i Jordägandens ställe och
Rätt / som klaga wil / och thetta alt effter föregången Dom
och Måtesmanna ordom.

XXIII.

Effter och störste skadan på Skogarne / skeer
aff Skogseldh / och theme sigh förorsakar aff åthstillige till

fällen: Säsom är aff Swedeland / wåda / wilia / wallsolek /
Resande Man och andre sliske. Hwarföre sådant här eff-
ter at förekomma / och så wilda möijeligt at affwåda / så
så framt någon medh wilia och vpsåth / sätter eldh på Sko-
gen / och gör ther medh skada / så böte / så framt han sän-
gas / medh liffuet / säsom för annan misgerning / och sta-
dan wedergålles åth Skogsäganden vthur Boo hans / så
widt thet sigh sträcker / effter Måtesmanna ordom.

XXIV.

Gör thet någon medh wåda / böte Tiughu
Markker til treskptes / Och Landet eller Håradet och Å-
käranden / och så gälle Skogsäganden halffue skadan.
Kommer Skogsäls vth aff loffgiffuit Swedeland / så böte
then Sweden till mmer tiugu Markker til treskptes / och
wedergälle Skogsäganden sin vindsångne skada / effter La-
gha Dom och Måtesmanna ordom.

XXV.

Kommer Elden vth aff Löster Pijgha eller
Drång / eller aff Wallfolks eller Barns förseelse / som anten
äre i tjenst / eller hemma hoos sijne Föråldrar och göra skada
i Skogen / så böte then som Lego / och Wallsolek et tiänar och
Barnen tilstå / i lika mätto tiugu Markker boot / och wede-
gälle Skogsäganden halffue skadan. Lika så hålles medh
wåghfarande Man / ther han ågerninge tagen warder / eller
lagligen tilbindas kan / at hå böter och så tiugu Markker boot
til treskptes / och wedergälle Skogsäganden halffue skada.

XXVI.

Är thet Löster Drång eller Pijga / eller annan /

Man eller Qwinna/som en orkar bothum och wederlaget/tå
gånge til arbetes och förtjänat ther medh/ eller ther skadan
så stor är/ och en hopp at förtjänat/ så sändes i fremmande
land/ther Han eller Hø til wisse åhr förblifwa oc arbete skal/
så lång tisdh/ som Honom eller Hæte så förskriffit warder.

Thetta föreskrifne/ är så til Skogerites förwahrning och
idkellige erhållande/ så wål som ställige och råttmätighe nyt-
tiande/ och at förtaga alt misbruk/ aff Ds beleswat och stad-
gat wordet/ och wele Wij at wære Landzhöfdingar och Hårdz-
höfdingarne medh sine Rådmede Mån/ så och någre flere be-
skedelige Mån ther til deputerade i hwarie Landhsagu/ rans-
ka efter Allmänningsarne/ och them re- uiggen städa och åth-
stilla ifrån andre ensthytte ågor/ så och eac si giffua acht på/ at
themne wår ordinance må bliffua i alla ryne Articklar efter-
kommen. Wele och i likamatto/ at wære Landzhöfdingar/
och flere wære Befallningsmän/ alle thesse Articklar nogha
och flitigt taga i acht/ och icke tilstādla/ at någhon gör här
emot/ wederskriff som ordinancen vthwiser: Thet sama wele
wij och at alle the som Låhn aff Ds och Chronan innehaftwe/
och äre belåhnte medh/ så och alle aff Ridderskapet och Ade-
len/ aff Presterskapet/ Krigzfoleket/ Borgerskapet och mee-
nige Allmoze fliteligen bliffuer betrachtat och efterkommet/
effter som hwaris och ens haffuande Rätt och Rättigheet
thet honom vnnar och tillåter/ och thene wår ordinance wijs-
dare beskriffuer och vthtrækker: Så kært hwaritom och enom
som ther emot bruter/ är/ Wår hånbd och wrede at vndwis-
ka. Giffuut på wårt Slätt Stockholm/ then 20 Martii.
Anno 1647.

Besluth

14. 13

Som aff them enhälligen giordes på then

Allmänne Riksdagh som hölts i Stockholm/ then

22. Martij år M.DC.XLVII.

Tryckt aff Heinrich Keyser.